

ความหมายของ “ที่ราชพัสดุ” ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘

ที่ราชพัสดุ หมายถึง อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

- (๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน
- (๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วม กัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่งทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล และขององค์การปกครองท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

ที่ดินราชพัสดุมิมาตั้งแต่เมื่อใด

ความเดิมเรื่องที่ดินราชพัสดุนั้นมิได้มีไว้เป็นที่แจ้งชัดโดยกฎหมายใดมีแต่ เฉพาะพระบรมราชโองการรัชกาลที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๕ เดือนมีนาคม ๒๔๖๔ ที่ทรงวินิจฉัยคำกราบบังคมทูลของเหล่าเสนาบดีกระทรวงการคลังมหาสมบัติในขณะ นั้นมีใจความว่า

- (ก) ที่ราชพัสดุเป็นทรัพย์สินคงพระคลังอย่างหนึ่ง
- (ข) มีคงกระทรวงมาแต่เดิม บ้างได้มาด้วยการเป็นที่หลวงหวงห้ามไว้ใช้ในราชการ บ้างด้วยการที่ราษฎรเวนคืนให้แก่หลวงบ้าง หรือได้รับหรือยึดจากเจ้าหน้าที่ภาชีนายอากรก็มี
- (ค) ทรัพย์สินนี้กระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงต่างๆ
- (ง) ให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจัดการรวบรวมทรัพย์สิน จากกระทรวงต่างๆมาปกครองดูแลรักษาไว้แต่แห่งเดียว
- (จ) เมื่อกระทรวงใดจะใช้เพื่อราชการใดก็ให้ยืมไปโดยไม่ต้องเช่า(เมื่อเลิกใช้ให้ส่งคืนกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ)
- (ฉ) ที่แห่งใดยังมีได้ใช้ราชการ ให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัตินำไปจัดประโยชน์หารายได้เข้าแผ่นดิน
- (ช) ที่ใดควรขายก็ให้ขายไปเคยมีการพิจารณาในทางกฎหมายว่าพระบรมโองการในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีผลเป็นกฎหมายเพราะใช้บังคับแก่กระทรวงทบวงกรม เสมือนพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมในปัจจุบันที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของกระทรวงต่างๆ และโดยที่ไม่มีกฎหมายอื่นใดลบล้างพระบรมราชโองการ นี้ แม้ปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ พระบรมราชโองการส่วนใดที่ไม่ขัดแย้งหรือที่พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ยังไม่ได้กำหนดไว้ก็ยังมีผลใช้บังคับได้

ที่ราชพัสดุกับอสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลไทยในต่างประเทศ

ที่ราชพัสดุ คือ อสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลไทย ที่ตั้งอยู่ภายในประเทศ กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ สำหรับอสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลไทยในต่างประเทศ กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกัน แต่ไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ การเก็บรักษาเอกสารสิทธิ์และการจัดทำทะเบียน กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลังเป็นผู้เก็บรักษาต้นฉบับเอกสารสิทธิ์และจัดทำทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ การใช้การปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ให้กระทรวงการต่างประเทศ หรือส่วนราชการที่ได้รับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลัง เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ การซื้อให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้จัดซื้อเพื่อใช้ในราชการกระทรวงต่างประเทศหรือให้ส่วนราชการอื่นเป็นผู้จัดซื้อเพื่อใช้ในราชการของส่วนราชการนั้นแล้วแต่กรณี โดยกระทรวงการคลังจะเป็นผู้มอบอำนาจให้เป็นผู้ทำนิติกรรมและรับโอน กรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์นั้น การขาย การแลกเปลี่ยน การให้การจำหน่ายจ่ายโอน หรือจัดหาประโยชน์ (ถ้ามี) ให้มีคณะกรรมการถาวรขึ้น คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนส่วนราชการ ผู้ครอบครองและใช้ประโยชน์เป็นกรรมการและอธิบดีกรมธนารักษ์เป็นกรรมการและ เลขานุการ มีหน้าที่พิจารณาเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ การดำเนินการขาย แลกเปลี่ยน ให้จำหน่าย โอน หรือจัดหาประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ส่วนราชการผู้ครอบครอง และใช้ประโยชน์ไม่ต้องการใช้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์นั้นอีกต่อไป โดยให้ส่วนราชการดังกล่าวทำเรื่องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรี ได้โดยตรง เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว กระทรวงการคลังก็จะมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก หัวหน้าส่วนราชการไปดำเนินการต่อไปเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้ส่วนราชการ นั้นแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบส่วนรายได้ที่เกิดจากการดำเนินการดังกล่าวให้ นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน